

Himnuszt és a Székely Himnuszt. A buszban visszafelé:

Reményik Sándor: A régi határkő c. versét hallgatjuk.

Feketehalom (Codlea) 5-7 méter magas támpillérek az erődtemplom védőfalában, magas torony, hegyes, csúcsos tetőcserepek. Itt található a feltöltődött síkság a dombos hegyes vidékkel. A Persányi hegységen kelünk át. Ez a Barcaság széle, Rika hegység.

A módos szász házak többségét és a feketealmi templomot is e vidékre jellemző, csúcsos tetőcserepek borítják.

Fogaras. Vára hatalmas és ép. Nagy Lajos a havasalföldi vajdáknak adta, amit Zsigmond is megerősített. A külső várat Majláth István kapitány építtette, négy óriási sarokbástya, hatalmas belső várkastély. Ignác Rózsa említi, mivel édesapja itt szolgált. Sok diétát (országgyűlést) tartottak a falai között. Apafi is itt lakott. Fülel bástyák.

Árva Bethlen Kata a Református templomban nyugszik. Első írónőnk, a nőnevelés kezdeményezője. Iskolákat is alapított.

Betlen (Beclean). Voilánál jobbra letérünk, át az Olton, majd körbejárjuk a tágas térségen büszkélkedő **Kissink**-i erődtemplomot. Bemenni nem tudunk. A körbefutó védőfal (2-4 méterenként lőrések), a bástyák, a 4 belső vastos torony és a harangtorony is mind cseréppel fedett. Ez utóbbiakat, felül gerendázattal megszücsésítették. Résablakok, meredek héjazatok, gombócos csúcsú bádogdíszel. A középkorban a védőfal még 7 m magas volt. Udvarán több hatalmas fa. Az egész, úgy ahogy van, gyönyörűség! Az igényes házak közt a közelben van az egykori szász óvoda. Szép kéményeivel, körben ablakos tornyocskájával, toldalékos bejáratával és hatalmas ablakaival: remekmű.

Kevéssel Nagyszeben előtt balra letérve: **Nagydisznód** (Heltau, Cisnádie), innen származik Heltai Gáspár. Az erődtemplom háromszoros fallal védett. Eredetileg a romanika stílusában épült. A 4 fiatornyos hatalmas torony éppoly széles, mint maga a gótikus ízlésben átépített templomhajó. A katolikus korból megmaradt kis csengőt az evangélikusok most is használják. Védőfalához kívül házsorok tapadnak, egy részén belül is. Eredeti, 1525-ből való szárnyas oltárát 1880-ban kicserélték, de a jelenlegi is 15. századi. Ha kinyitják, az Oláh Madonna láthatóvá válik.

Eredetileg szép freskók díszítették a hajót, de egy tűzvész alig hagyott épen valamit, sőt, bevakolás is történt. Oldalt felállítottak egy más közösségtől örökölt, faragott festett oltárt is. A karzaton is van egy faragott festett oltár.

Az elhurcolt polgárokat a templom kincseivel váltották vissza. Elrejtették és 300 évig még a lelkész sem tudta a helyét, csupán a közösség 2-2 tagja. A titkos fülke a faborítás mögött van, vasajtóval lezárva. A kincseket most a Bruckenthal múzeum őrzi.

Nagyszeben. A szászok gyűléseit Universitas-nak nevezték. Hermann von Salsa „telepítési vállalkozó” hozta ide a bevándorlókat. Villa Hermann, majd Hermannstadt lett a neve.

Hármas fal vette körül. A várost 150 000 németajkú lakta, akik az utolsó évtizedekben elmenekültek, csupán 800 fő maradt.

(folytatjuk)

Wertán Zsolt

Csukás István

IMA A BÖLCSŐHELY NEVÉÉRT

Szeretfalva szeret-e,
két karjába temet-e,
világvégi magányában sóhajt
Gyergyóremete.

Lábujjhegyen jár a reggel,

elindul mint ezer éve,
lesegeti álmos szemmel
Ecel, Uzon és Lövete.
Kivétel a fürge Kelnek,
mert ott mindig korán kelnek.

Zábrány, Zaránd, Öthatom,
ottan sincsen nyugalom,
dohog Déva, Fogaras;
Pipirigen kukorékol a kakas!

Magyarzsombor, Szászlekence,
begyújtva már a kemence,
Piskolton is pislákol,
hogymindenki harákol,
dől a füst, fuldoklik Orlát,
fogja mindenki az orrát,
Billéden is billeget,
bekormozza az eget.

Végre azért megvirrad,
fényben nyújtózik Arad,
Keresztényszigeten kelve,
harangszóval, énekelve,
úgy dicsérik az Urat.

Szásztyúkoston tyúk fő,
szaglászik is Csermő,
tésztát dagaszt Alkenyér,
délre kisül a kenyér.

Farkaslakán farkast fognak,
Nagydisznódon miskárolnak;
libád után ne is kutass,
befogadta Marosludas.

Szálva, Naszód, Nagyilva,
megérett már a szilva.
Tasnádszántó, Érkörtvélyes,
ott a körte igen édes,
a csupasz fát rázza
Gödemesterháza.

Almásmezőn alma terem,
leszedné Alsódetrethem,
kacag Kaca, Szelistye,
alma kéne, hogysisne!
Szelíden szól Somkerék:
egyél somot, van elég.
Bélbor, Borszék borozgat,

Alsórákos orozgat.
Gyergyóbékás békát nevel:
megelégszünk mi ennyivel.
Rábólogat Magyarbodza:
sorsunkat az élet hozza.
Vitatkozik Kolozsorsa:
ki s ki milyen, olyan sorsa!
Nagy hangodat meg ne bánd,
így inti őt Mezőbánd.

Gyulakuta kutatás,
folyik a nagy kutatás,
bőven buggyan az ivóvíz,
csöbörrel jön Kászontíz.
Helyeselget Járavize:
mindenkinek jár a vize!

Újszentannán keresztelnek,
jövők ága minden gyermek,
nyílik kapu, ugat kutya:
jön a rétyi retyerutya.
Zsibó, Darlac, Zsidve
vagyon erős hitbe;
Ugra, Zágon, Székelyderzs,
ajkukon kél nóta, vers,
fejceskéd a fénybe mártom,
szózatol Dicsőszentmárton.

Marosborgó, Bórgóprund,
a szalonnát meg ne und,
Oklánd, Vargyas, Muzsna, Torja,
legyen mindig malac-tarja,
Zsiberk, Kóhalom, Metesd,
a rokont hússal etesd,
el-elmereng ezen Hégen,
ha ma nincs is, így volt régen.

Alsóaklos, Szolcsva,
becsukhat a koresma,
kész az ebéd, hazavár,
Kudzsir, Porcsesd, Resinár
ebéd után lesz lepény,
Örvend Teke és Lupény.

Tele kamra, tele csűr,
elégedett is Nagycsűr,
Börvely, Kaplony, Szaniszló,
szava sosem panaszló,

lesz aratás, ha volt vetés,
bizakodik Lugos, Vetés,
kell, ha az ember családos,
hümmög Szalacs és Csanáros.

Fejéhez kap Apold, Berve,
jól meg vagyunk mi keverve!
Itt egy falu, ott egy vár
koronája Kolozsvár!
Miriszló és Petrilla
zeng mint a rigótrilla,
zendít altató zenét,
zümmög halkán Szunyogszék.

Kürpöd, Vurpód, Prázsmár, Lizza
lassan-lassan elalusza.
Kémer, Zilah, Sarmaság,
felrázva a szalmazsák.
Málnás, Havad, Torockó,
yackába tér a mackó.

Torda, Brassó, Szurduk, Nagylak
A Nap lassan haza ballag,
A sugara aranyküllő
Utána forog Esküllő.

Erdély fölött sötétedik,
a csillag is késlekedik,
gyúl ki csillag sötét egen;
fohászkodik Magyarigen.

Utánnomás a kolozsvári Szabadság 2003. február 15-i számából
Jó boroknak szép hazája, Erdély

Budapesten, a mezőgazdasági könyvhónap keretében, február 3-án került sor az Év Szerzője Díj átadására, amelyet Csávossy György vehetett át a Mezőgazda Kiadó által decemberben megjelentetett *Jó boroknak szép hazája, ERDÉLY* című bormonográfiájáért. Az ünnepség a Mezőgazdasági Múzeum konferenciatermében zajlott, több mint háromszázan vettek részt rajta. A kötetet, illetve a szerzőt dr. Aranyossy Árpád mutatta be, összeállításunkban ezt a szöveget olvashatják, majd rövid beszélgetést Csávossy Györggyel, aki hazajövetele után nyilatkozott a Szabadság olvasóinak. Az igényes kötet felelős kiadója dr. Lelkes Lajos, felelős szerkesztője dr. Aranyossy Árpád, az előszót pedig dr. Egyed Ákos írta.

Az esztendő - székely népmese

Hát, egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény asszony. Egy szép napon született neki egy kicsi fia. De már akkor ez a kicsi legényke olyan okos volt, hogy